

BESTEMMINGSPLAN

GUMMARUSHOFJES

BIJLAGE 1

NATUURONDERZOEK

Regelink
Ecologie & Landschap

Gebiedsbrede potentie-inschatting

Woningbestand Stadlander West-Brabant

In het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	M. de Voogd, T. Eestermans
In opdracht van	Stadlander
Naam opdrachtgever	D. Schuurbiers
Rapportnummer	RA20083-01
Status rapport	Concept
Datum oplevering rapport	01 december 2020
Aantal pagina's	49
Collegiale toets	A. Clements
Wijze van citeren	Voogd, M. de, 2020, Ecologische gebiedsbrede potentie-inschatting Stadlander West-Brabant. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA20083-01, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Gerrit Zegelaarstraat 1
6709 TA Wageningen
085-7737676
info@regelink.nl
www.regelink.nl

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doel	5
1.3 Wet natuurbescherming	6
2. Werkwijze	7
3. Plangebied en ingreep	8
3.1 Ligging plangebied	8
3.2 Beschrijving plangebied	10
3.3 Ecotopen	10
3.4 Ingreep	10
4. Resultaten	10
4.1 Beschermde gebieden	12
4.2 Bescherming van houtopstanden	14
4.3 Vogels	14
4.4 Planten	15
4.5 Vleermuizen	16
4.6 Knaagdieren	17
4.7 Muizen	18
4.8 Marterachtigen	19
4.9 Overige zoogdieren	20
4.10 Reptielen	21
4.11 Amfibieën	22
4.12 Vissen	22
4.13 Vlinders en libellen	22
4.14 Overige ongewervelden	23
4.15 Samenvatting resultaten	23
5. Effectbeoordeling en toetsing	25
5.1 Natura 2000 gebieden	25
5.2 Natuur Netwerk Nederland	25
5.3 Houtopstanden	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.4 Vogels	25
5.5 Planten	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.6 Vleermuizen	26
5.7 Knaagdieren	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.8 Muizen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.9 Marterachtigen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.10 Overige zoogdieren	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.11 Reptielen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.12 Amfibieën	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.13 Vissen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

5.14	Vlinders en libellen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.15	Overige ongewervelden	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.16	Overige soortgroepen	27
5.17	Samenvatting effectbeoordeling	28
6.	Conclusies en vervolgstappen	29
6.1	Beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN)	29
6.2	Houtopstanden	29
6.3	Vogels	29
6.4	Soort/soortgroep...	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.5	Soort/soortgroep...	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.6	Vleermuizen	29
6.7	Samenvatting	30
7.	Literatuur en bronnen	31
7.1	Soortengroepen	31
7.2	Methoden, databanken, wetgeving	32
7.3	Project gerelateerde bronnen	32
Bijlage 1.	Foto-impressie plangebied	33
Bijlage 2.	Wet- en regelgeving	42
Bijlage 3.	Jaarrond beschermde nesten	46
Bijlage 4.	Vrijstelling per provincie	48

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Stadlander is voornemens zijn woningbestand in een aantal woonkernen in West-Brabant en op Tholen te verduurzamen, te renoveren of te herstructureren (sloop/nieuwbouw). Dit rapport betreft de locaties in West-Brabant. De rapportage met kenmerk RA20022-01 betreft de locaties in Tholen. In West-Brabant gaat het om een aantal straten in de woonkernen Steenberg en Putte.

Het is volgens nationale en internationale regelgeving verplicht om voorafgaand aan een ruimtelijke ingreep onderzoek te doen naar de effecten op beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland (NNN)). In bepaalde gevallen is het ook verplicht om melding te doen van het kappen van houtopstanden. In §Fout! Verwijzingsbron niet gevonden. wordt de voor natuur relevante wetgeving kort toegelicht.

Deze rapportage geeft een inschatting van het effect van de ingreep op beschermde gebieden en geeft aan welke beschermde soorten flora en fauna mogelijk voorkomen in het plangebied en wat de effecten van de ingreep hierop zijn. Wanneer mogelijke effecten op beschermde gebieden aan de orde zijn en of wanneer de aanwezigheid van beschermde flora en fauna niet afdoende kan worden aangetoond of uitgesloten, is aanvullend onderzoek nodig.

1.2 Doel

Met deze quickscan worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat is de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN)?
- Heeft de ingreep betrekking op houtopstanden die onder de Wet natuurbescherming beschermd zijn?
- Welke beschermde soorten flora en fauna zijn waargenomen of kunnen worden verwacht in het plangebied?
- Heeft de ingreep (mogelijk) een negatief effect op beschermde gebieden? Verdere toetsing hiervan maakt geen onderdeel uit van deze quickscan.
- Heeft de ingreep (mogelijk) een effect op de potentieel aanwezige beschermde flora en fauna?
- Leidt het uitvoeren van de ingreep mogelijk tot een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming?
- Is er voor de effecten op beschermde gebieden een nadere toetsing nodig?
- Naar welke soorten en voor deze soorten belangrijke functies is aanvullend onderzoek nodig?
- Zijn er mitigerende maatregelen mogelijk om overtredingen van de verbodsbepalingen Wet natuurbescherming te voorkomen? (Het opstellen van een mitigatieplan maakt geen deel uit van de quickscan)

1.3 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (Wnb) is per 1 januari 2017 van kracht en bevat Europese en nationale natuurbeschermingsregels voor Natura-2000 gebieden, planten- en diersoorten en houtopstanden.

Bescherming van gebieden

Natura 2000-gebieden zijn aangewezen vanuit de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Voor ieder gebied zijn doelstellingen vastgesteld om habitats en/of soorten te beschermen. Ingrepen en activiteiten in en nabij deze gebieden moeten worden getoetst op hun effect op de beschermde natuurwaarden.

Daarnaast zijn gebieden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) planologisch beschermd. Ook voor activiteiten in (en soms rond) het NNN moet worden getoetst of ze negatieve effecten hebben op de kernkwaliteiten van het NNN.

Bescherming van houtopstanden

De Wet natuurbescherming geldt voor bos en andere 'houtopstanden' zoals houtwallen, heester- en struikheiden, struwelen of beplantingen van bosplantsoenen. De Wet natuurbescherming is van toepassing als:

- de houtopstand buiten de 'bebouwde kom Wet natuurbescherming' ligt;
- de houtopstand groter is dan 10 are (1.000 m²) of het om bomen gaat in een rijbeplanting van meer dan 20 bomen (voor uitzonderingen zie Bijlage 3).

Bescherming van soorten

Voor de verschillende beschermingsregimes van soorten van de Wet natuurbescherming gelden een aantal verbodsartikelen en vrijstellingsmogelijkheden. De beschermingsregimes zijn:

- Beschermingsregime Vogelrichtlijn: Europees beschermde vogels
- Beschermingsregime Habitatrichtlijn: Europees beschermde flora en fauna behalve vogels
- Beschermingsregime Andere soorten: Nationaal beschermde soorten

De verbodsbepalingen betekenen globaal dat het is verboden om:

- te doden,
- te vangen, plukken en uitsteken,
- opzettelijk te verstoren,
- nestplaatsen, voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of standplaatsen te vernielen of te beschadigen.

Daarnaast geldt altijd de zorgplicht (art. 1.11), wat betekent dat negatieve effecten op beschermde en onbeschermde plant- en diersoorten moeten worden voorkomen en positieve effecten moeten worden bevorderd. De zorgplicht geldt dus ook voor nationaal beschermde soorten die voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld. Per provincie kunnen verschillende soorten zijn vrijgesteld (zie Bijlage 5). In bijlage 3 wordt de wet- en regelgeving uitgebreid beschreven. Voor diverse soortgroepen zijn Rode Lijsten beschikbaar. Daarnaast hebben diverse provincies en steden een eigen lijst met soorten, die lokaal extra aandacht en prioriteit krijgen.

2. Werkwijze

Bij het onderzoek is de volgende werkwijze gevolgd:

1. Met recente bronnen en literatuur is onderzocht welke beschermde soorten flora en fauna recent in de ruime omgeving van het plangebied zijn waargenomen. Hierbij zijn waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en gegevens uit recente verspreidingsatlassen en actuele websites gebruikt.
2. De ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN) is opgezocht.
3. Op 25 maart 2020 en 4 mei 2020 heeft ecooloog Tim Eestermans de plangebieden in West-Brabant bezocht. Daarbij zijn de in het plangebied aanwezige ruimtelijke structuren en ecotopen geïnterviewd waarbij verrekijker, zaklamp en fotocamera zijn gebruikt.
4. Op basis van de verspreidingsgegevens en habitateisen van beschermde soorten en de biotoopkenmerken van het plangebied is ingeschat of beschermde soorten (potentieel) in het plangebied voorkomen en welke mogelijke functies het plangebied heeft voor beschermde soorten.
5. Op basis van de informatie die de opdrachtgever heeft aangeleverd is de ingreep in kaart gebracht
6. Op grond van de beschreven ingreep is bepaald:
 - a. of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand zijn uit te sluiten of dat hiervoor nog een aanvullende toetsing noodzakelijk is;
 - b. of de bescherming van houtopstanden aan de orde is;
 - c. of er negatieve effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten en essentiële functies te verwachten zijn.
 - d. of en zo ja naar welke beschermde soorten nader onderzoek moet worden uitgevoerd;
 - e. of de ingreep een overtreding van de Wet natuurbescherming kan inhouden en zo ja welke stappen nodig zijn om de ingreep conform deze wet uit te voeren.

3. Plangebied en ingreep

3.1 Ligging plangebied

Het plangebied omvat 129 adressen in de woonkernen Putte en Steenbergen, gelegen in de gemeentes Woensdrecht en Steenbergen (provincie Noord-Brabant). In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de (gegroepeerde) adressen, in figuur 1 is de begrenzing van het plangebied met rood aangegeven.

Figuur 1: Ligging van de plangebieden in Steenbergen, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2020.

Figuur 2: Ligging van de plangebieden in Steenbergen, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2020.

Figuur 4: Ligging van de plangebieden in Steenberg-Zuid, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2020.

Figuur 3: Ligging van het plangebied in Putte, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2020.

3.2 Beschrijving plangebied

Het plangebied bestaat uit 129 woningen, verdeeld over de twee woonkernen Steenbergen en Putte. De woningen kunnen gekenmerkt worden als rijtjeswoningen en bungalows. In Bijlage 1 is van iedere straat een foto opgenomen om een indruk te geven.

3.3 Ecotopen

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig:

- Gebouwen (rijtjeswoningen, 3-onder-1 kap) opgetrokken uit baksteen met dakpannen, veelal met kantpannen, houten betimmering en spouwmuur met openingen. Enkele woningen hebben een dakkapel;
- Gebouwen met boven- en benedenwoningen, opgetrokken uit baksteen met open stootvoegen en ofwel een afgeknot schilddak (grotendeels plat dak en schuine delen) dan wel een lessenaar dak, waarbij de schuine dele van de daken belegd zijn met golfplaten.
- Gebouwen (bungalows) van een woonlaag met een plat dak, daklijsten en spouwmuur met openingen.
- Kleine tuinen, grotendeels verhard of met algemene plantensoorten, zoals klimop (*Hedera helix*) en verschillende soorten coniferen (*Pinophyta spec.*).

3.4 Ingreep

Stadlander is van plan om haar woningen te verduurzamen middels renovatie en herstructurering (sloop/nieuwbouw). Voor de woningen in Putte en Steenbergen is een besluit genomen met betrekking tot de werkzaamheden, zie tabel 1.

Werkzaamheden die tot **renovatie** behoren zijn:

- geheel inpakken woningen
- Na-isoleren van de spouwmuren;
- Isoleren van het dak, pannendak wordt vervangen;
- Glas vervangen door isolatieglas.

Werkzaamheden die tot **herstructurering** behoren zijn:

- Slopen van de woningen;
- Nieuwbouw van woningen.

Tabel 1: Overzicht van de plaatsen en straten die deel uitmaken van het plangebied en de geplande werkzaamheden.

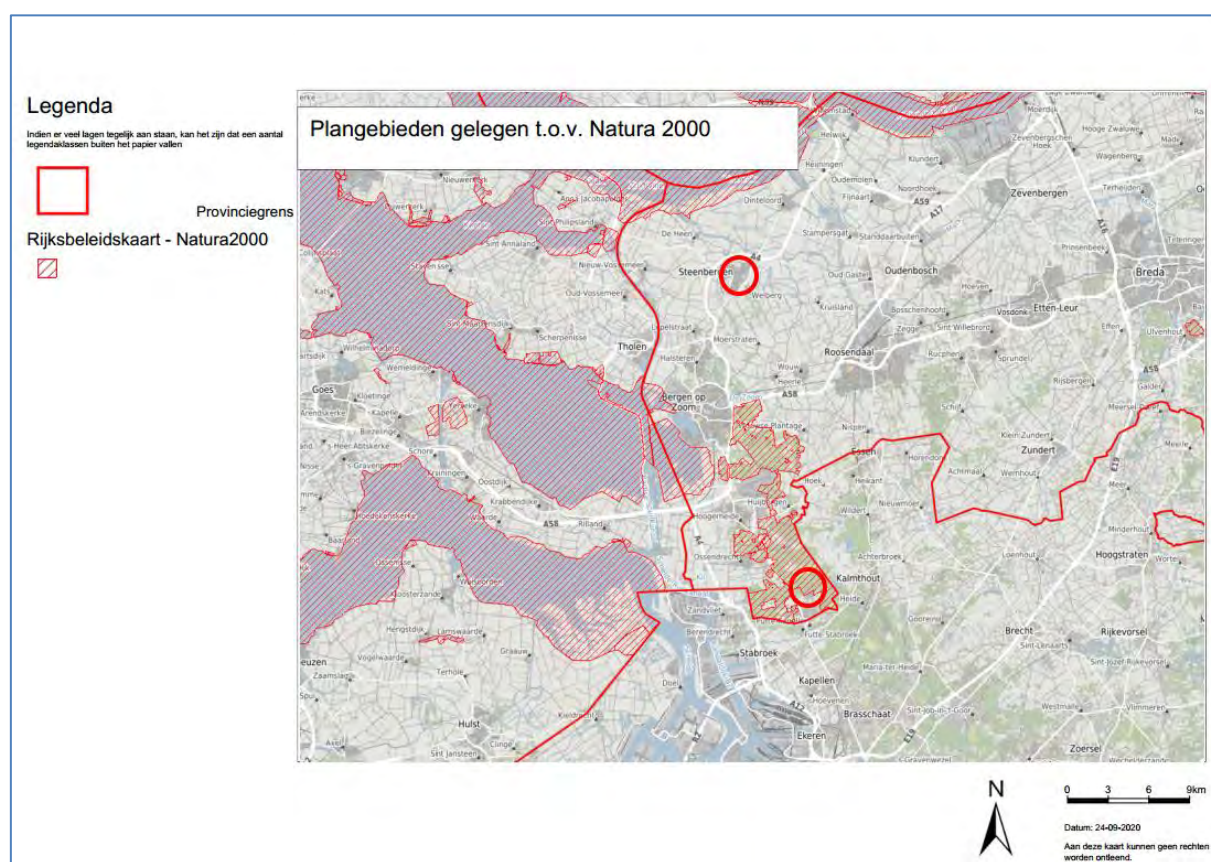
Plaats	Straat	Aantal woningen	Werkzaamheden	Planning
Putte	Postbaan	12	Sloop	2022
	Zr. Will van Hooijdonkstraat	8	Sloop	2022
Steenbergen	Noordwal	4	Sloop	2023
	Oostdam	16	Sloop	2023
	Doktersdreefje	7	Sloop	2024
	Gummarusvelden	30	Sloop	2024
	Sint Ontcommerstraat	7	Renovatie	2024
	Stadshillen	27	Sloop	2023
	Ravelijnstraat	18	Sloop	2023

4. Resultaten

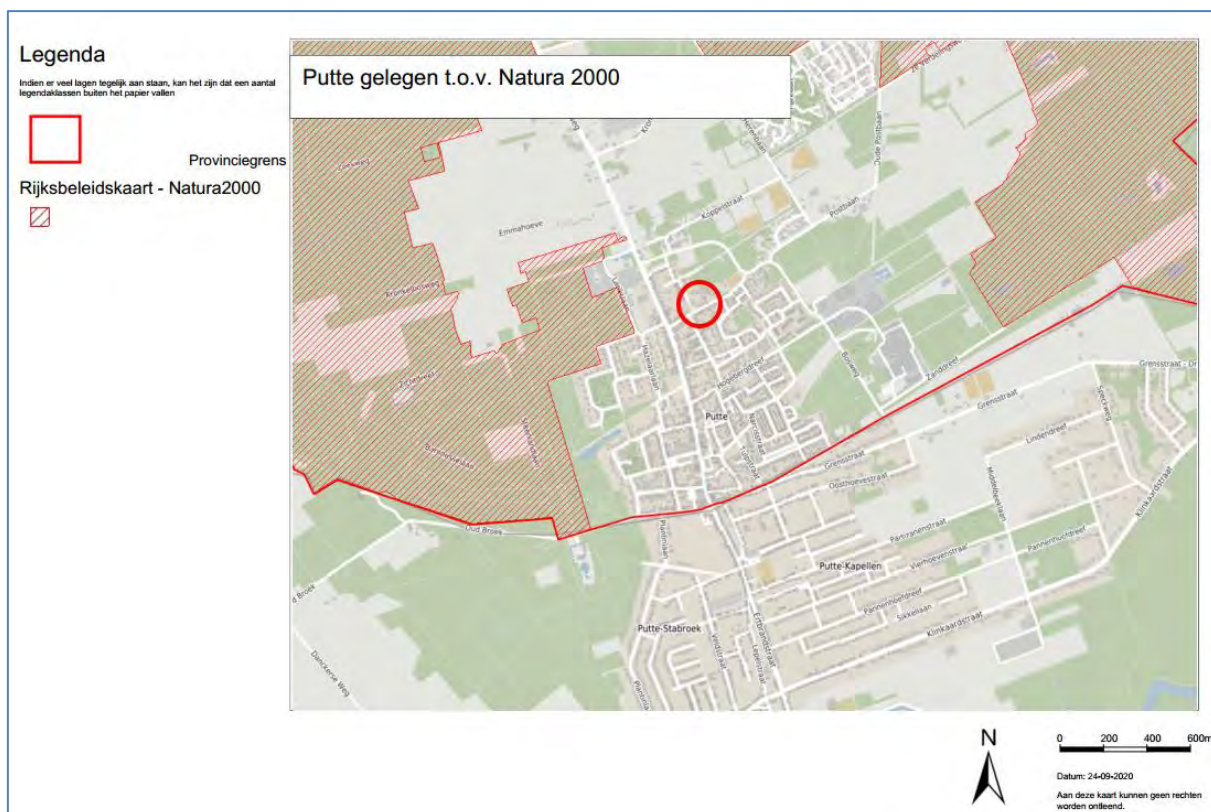
4.1 Beschermde gebieden

Natura 2000

De delen van het plangebied in Putte liggen op 290m van het Vogelrichtlijndeel en 970m van het Habitatrichtlijndeel van het Natura 2000-gebied 'Brabantse Wal'. De delen van het plangebied in Putte liggen tevens op 10 km van het Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe' en de delen van het plangebied in Steenbergse liggen op resp. circa 9 km en circa 5 km van de Natura 2000-gebieden 'Oosterschelde' en 'Krammer-Volkerak'. In onderstaande **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** is de ligging van de plangebieden ten opzichte van de Natura 2000-gebieden weergegeven.

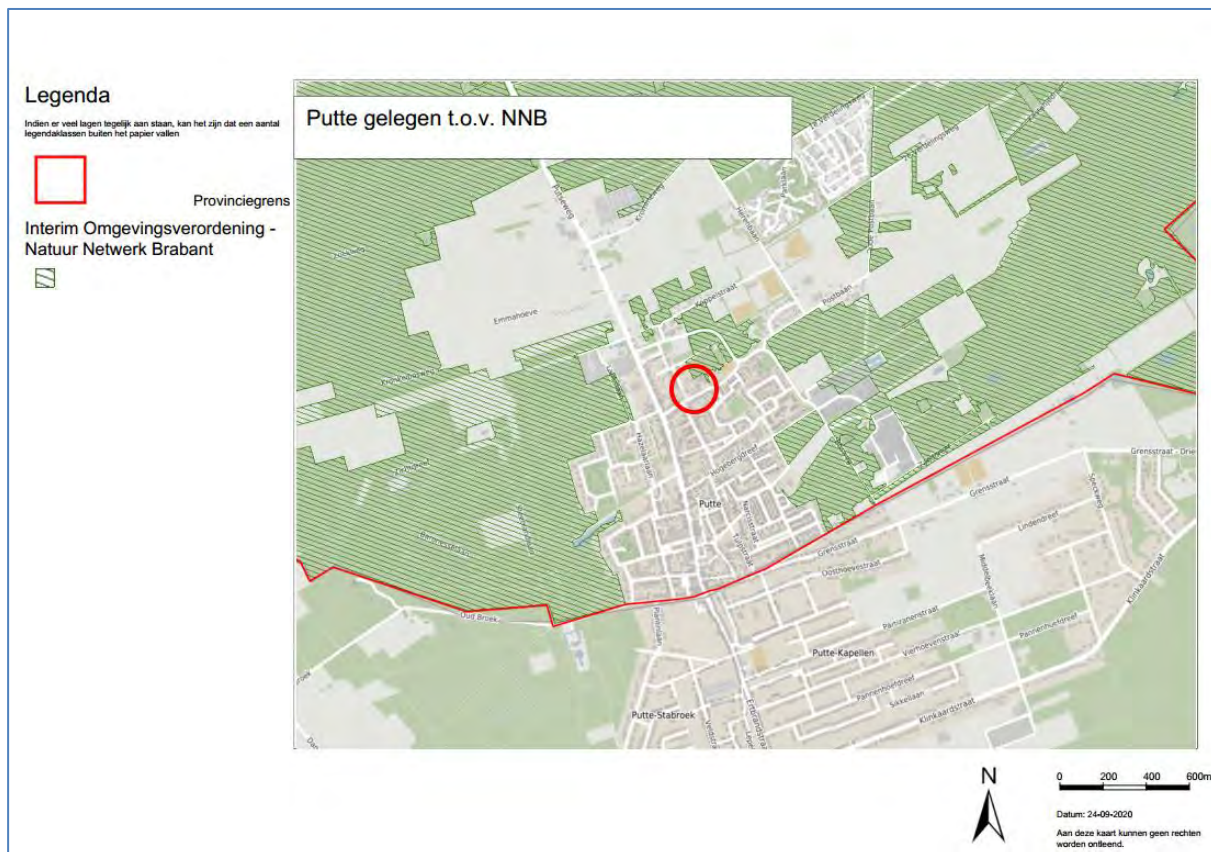
Figuur 5: De globale ligging de plangebieden (weergegeven met rode stippen) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden (weergegeven met rode arcering). De plangebieden in Putte liggen op korte stand van Natura 2000.

Figuur 6: De ligging de plangebieden in Putte (weergegeven met rode stippen) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden (weergegeven met rode arcering). De plangebieden in Putte liggen op korte stand van Natura 2000.

NNN

Het Natuur Netwerk Nederland (NNN) wordt in Noord-Brabant het Natuur Netwerk Brabant (NNB) genoemd. Geen van de delen van het plangebied ligt in het NNB volgens de kaartweergave van het NNB op de website van de provincie Noord-Brabant (24-9-2020). Echter, de delen van het plangebied in Putte en de meeste delen van het plangebied in Steenberghe liggen op zeer korte afstand van het NNB (50 tot 180 meter). In de provincie Noord-Brabant geldt toetsing aan externe werking aan het NNB. Deze toetsing maakt geen deel uit van deze rapportage en dient in een separate notitie uitgewerkt te worden.

Figuur 7: Plangebied in Putte (binnen rode cirkel) t.o.v. het NNB. Bron: <https://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan>

4.2 Bescherming van houtopstanden

Binnen het plangebied worden geen bomen gekapt. Dit beschermingsregime is niet van toepassing op dit project.

4.3 Vogels

Beschermingsregime Vogelrichtlijn

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4)

In het plangebied zijn gebouwen aanwezig met een pannendak of golfplaten dak, en de ruimte onder de pannen/platen is bereikbaar via kantpannen, kieren langs dakkapellen en zolderramen en via de dakgoot. Zodoende zijn de vogelsoorten huismus (*Passer domesticus*) en gierzwaluw (*Apus apus*) in het plangebied

te verwachten. In Bijlage 2 is een compleet overzicht opgenomen van welke woningen (per adres) geschikt zijn voor huismus en/of gierzwaluw.

In het plangebied zijn geen grotere bomen aanwezig. De aanwezigheid van overige broedvogels van categorie 1-4, zoals buizerd (*Buteo buteo*) of boomvalk (*Falco subbuteo*) is daarmee uitgesloten.

Vogelsoorten met beschermde nesten (categorie 5)

In het plangebied zijn gebouwen aanwezig met een pannendak of golfplaten dak, waarbij de ruimte onder de pannen/platen bereikbaar is via kantpannen, kieren langs de dakkapellen en zolderramen en via de dakgoot. Daarmee is zijn de delen van het plangebied die geschikt zijn voor huismus en/of gierzwaluw, ook geschikt als broedplek voor spreeuw (*Sturnus vulgaris*). Bij enkele woningen zijn aan de gevel nestkommen van huiszwaluw (*Delichon urbicum*) waargenomen; deze woningen worden gebruikt als broedlocatie van huiszwaluw. In Bijlage 2 is een compleet overzicht opgenomen van welke woningen (per adres) geschikt zijn voor huismus en/of gierzwaluw en waar huiszwaluwnesten aanwezig zijn.

In het plangebied zijn geen grotere bomen aanwezig, zodat een groot deel van de overige soorten uit categorie 5, die gebonden zijn aan bomen en bossages kunnen worden uitgesloten, zoals zwarte kraai (*Corvus corone*), ekster (*Pica pica*), koolmees (*Parus major*), pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*), boomkruiper (*Certhia brachydactyla*) en zwarte roodstaart (*Phoenicurus ochrurus*).

Algemene vogelsoorten

In het plangebied zijn gebouwen aanwezig met een pannendak, of een golfplatendak. Bij woningen waar een toegankelijke schoorsteen aanwezig is, kunnen broedgevallen van kauw (*Coloeus monedula*) worden verwacht.

In groene tuinen, struiken en eventueel gevelbegroeiing kunnen broedgevallen van algemene zangvogels, zoals merel (*Turdus merula*), heggenmus (*Prunella modularis*) en winterkoning (*Troglodytes troglodytes*) worden verwacht.

4.4 Planten

4.4.1 Water-, oever- en moerasplanten

In het plangebied is geen open water of moeras aanwezig. De aanwezigheid van water-oever en moerasplanten kan daarom worden uitgesloten.

Beschermingsregime Habitatrichtlijn

4.4.2 Terrestrische planten

Beschermingsregime Habitatrichtlijn

Liggende raket (*Sisymbrium supinum*) en zomerschroeforchis (*Spiranthes aestivalis*) zijn verdwenen uit Nederland. Tonghaarmuts (*Orthotrichum rogeri*) is een zeldzame pionierssoort van jonge wilgenbossen en in jonge aanplant van zomereik. Het verspreidingsgebied in Nederland is beperkt tot een aantal locaties.

Groenknolorchis (*Liparis loeselii*) is een soort van natte, vrij voedselarme grond, en komt voornamelijk voor in natte duinvalleien en trilvenen, maar ook in beekdal- en blauwgraslanden. Het verspreidingsgebied in Nederland is beperkt tot een aantal locaties (Waddeneilanden, Hollandse en Zeeuwse duinen, laagveengebieden en Zeeland).

Het plangebied valt buiten het verspreidingsgebied van tonghaarmuts en groenknolorchis. Bovendien ligt het plangebied in stedelijk gebied, waar geschikt biotoop voor deze soorten ontbreekt. Zodoende kan de aanwezigheid van al deze soorten redelijkerwijs worden uitgesloten.

Beschermingsregime Andere soorten

De onder dit regime beschermde soorten zijn voornamelijk soorten van akkers, akkerranden, graslanden, bossen, moerassen en verstoringszones. Er zijn ook enkele muurplanten beschermd. Tijdens het veldbezoek zijn er geen muurplanten of andere beschermde soorten aangetroffen. In de polder nabij Nieuw-Vossemeer en langs het Volkerak ten noorden van Steenberg zijn waarnemingen van grote leeuwenklauw (*Aphanes arvensis*) gedaan (NDFF). Deze plant is gebonden aan zonnige en open plaatsen, met een goed gedraineerde grond, zoals bermen, akkers en waterkanten. Ten westen van Steenberg is op twee locaties bokkenorchis (*Himantoglossum hircinum*) waargenomen (NDFF), een soort die voorkomt in de zanderige, kalkrijke gronden langs de kust, op zonnige plekken. Ten zuiden van Steenberg is ook drijvende waterweegbree aanwezig (*Luronium natans*) (NDFF). Dit is een waterplant die voorkomt op zonnige plekken in vennen en andere wateren. Deze types habitat komen niet voor in het plangebied; de tuinen in het plangebied zijn grotendeels verhard en/of ingericht als tuin met tuinplanten. De aanwezigheid van beschermde soorten kan door het ontbreken van geschikt leefgebied redelijkerwijs worden uitgesloten.

4.5 Vleermuizen

Beschermingsregime Habitatrichtlijn

Een deel van de gebouwen in het plangebied hebben toegankelijke spouwmuren, door de aanwezigheid van open stootvoegen en kieren langs de dakrand en/of een toegankelijk dakbeschot, door de aanwezigheid van kantpannen en een dakrand en dakoverstek. Deze woningen zijn geschikt als verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. Verder kunnen vleermuizen ook aanwezig zijn onder loodslabben en achter gevelbetimmering. In Bijlage 2 is een compleet overzicht opgenomen van welke woningen (per adres) geschikt zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen.

Daarnaast is het plangebied geschikt als foerageergebied voor een aantal soorten vleermuizen. Op grond van de geringe omvang van de diverse delen van het plangebied en de kleine hoeveelheid groen per onderdeel van het plangebied, is de kans klein dat het een essentieel foerageergebied betreft. Lijnvormige elementen worden gevormd door de blokken met woningen in het stratenpatroon, waardoor vliegroutes van vleermuizen niet kunnen worden uitgesloten.

In de diverse delen het plangebied kunnen de volgende soorten worden verwacht: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus*

pygmaeus), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) en meervleermuis (*Myotis dasycneme*).

In Tabel 2 is weergegeven welke functies van bovengenoemde soorten mogelijk voorkomen.

Tabel 2. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies in het gehele plangebied.

Soort	Verblijfplaats functie				Andere functie	
	Zomer	Kraam	Paar	Winter	Vliegrouete	Foerageer- gebied
gewone dwergvleermuis	X	X	X		X	X
ruige dwergvleermuis	X		X		X	X
kleine dwergvleermuis	X	X	X		X	X
laatvlieger	X	X	X		X	X
Rosse vleermuis	X					X
gewone grootoorvleermuis	X	X	X		X	X
meervleermuis	X	X			X	

4.6 Knaagdieren

Beschermingsregime Habitatrichtlijn

Bever

Het plangebied ligt op de rand van het verspreidingsgebied van bever (*Castor fiber*). De bever komt voor in de overgangszones tussen land en water van rivieren, meren en broekbossen. Bomen op de oever en voldoende rust zijn vereisten voor de aanwezigheid van bever. Het verspreidingsgebied heeft zich in de afgelopen decennia uitgebreid.

In het plangebied is geen open water aanwezig. In de omgeving van Steenberghe worden wel veelvuldig bevers waargenomen (NDFF). Door het ontbreken van geschikt habitat in en rondom het plangebied kan de aanwezigheid van bever kan redelijkerwijs worden uitgesloten.

Hamster

Het verspreidingsgebied van de hamster (*Cricetus cricetus*) is beperkt tot Zuid-Limburg. De soort komt daarom niet in het plangebied voor.

Beschermingsregime Andere soorten

Eekhoorn

Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van de eekhoorn (*Sciurus vulgaris*). Uit de NDFF blijkt dat de eekhoorn voorkomt in de bosrijke omgeving van het deel van het plangebied in Putte, en ook in Putte zelf wordt waargenomen. In de delen van het plangebied zijn geen bomen aanwezig, waardoor de

delen van het plangebied geen deel uitmaken van het leefgebied van de eekhoorn. De aanwezigheid van de eekhoorn in het plangebied is daarmee niet aannemelijk.

4.7 Muizen

Beschermingsregime Habitatrichtlijn

Grote bosmuis

Het verspreidingsgebied van grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*) beperkt zich tot de oostgrens van Nederland en ligt derhalve buiten het plangebied. De aanwezigheid van deze soort in het plangebied is dan ook redelijkerwijs uit te sluiten.

Noordse woelmuis

De verspreiding van de noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) is beperkt tot vijf gebieden in Nederland met natte biotopen: Texel, het Friese merengebied, Noord-Holland noord, het Utrechts/Zuid-Hollands veenweidegebied en het deltagebied. De soort komt voornamelijk voor in zeer natte, kruidenrijke vegetatie, rietland, moeras, zeer extensief gebruikt nat weiland en periodiek overstroomde terreinen.

Het plangebied ligt aan de rand van het verspreidingsgebied van de noordse woelmuis. Uit de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen van noordse woelmuis bekend (NDFF). De delen van het plangebied liggen in de bebouwde kom en daarmee ontbreekt geschikt habitat voor deze soort. Het is daarmee niet aannemelijk dat de noordse woelmuis in het plangebied voorkomt.

Hazelmuis

Het verspreidingsgebied van hazelmuis (*Muscardinus avellanarius*) is beperkt tot Zuid-Limburg. De aanwezigheid van deze soort in het plangebied is dan ook redelijkerwijs uit te sluiten.

Beschermingsregime andere soorten

Molmuis

De verspreiding van de molmuis (*Arvicola scherman*) is beperkt tot Limburg. De aanwezigheid van deze soort in het plangebied is dan ook redelijkerwijs uit te sluiten.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) komt in het grootste deel van Nederland voor, maar met het zwaartepunt in waterrijke gebieden van Friesland, Overijssel en Noord-Holland. Deze soort is gebonden aan schone wateren met een ontwikkelde watervegetatie en een rijke oevervegetatie.

Het plangebied ligt aan de rand van het verspreidingsgebied van de waterspitsmuis. In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Uit de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen van waterspitsmuis bekend (NDFF). De aanwezigheid van deze soort in het plangebied is dan ook redelijkerwijs uit te sluiten.

Veldspitsmuis

Het verspreidingsgebied van de veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*) omvat Twente en Zeeuws-Vlaanderen en ligt derhalve buiten het plangebied. De aanwezigheid van deze soort in het plangebied is dan ook redelijkerwijs uit te sluiten.

Eikelmuis

Het verspreidingsgebied van de eikelmuis (*Elomys quercinus*) beperkt zich tot specifieke gebieden in Zuid-Limburg. De soort kan voor het plangebied worden uitgesloten.

Overige muizen

Voor aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, ondergrondse woelmuis, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis en woelrat geldt dat zij door de provincie Noord-Brabant voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

4.8 Marterachtigen

Beschermingsregime Habitatrichtlijn

Otter

Het plangebied ligt buiten het bekende verspreidingsgebied van otter (*Lutra lutra*). In het plangebied zijn ook geen sporen van otter aangetroffen. De aanwezigheid van deze soort kan hiermee redelijkerwijs worden uitgesloten.

Beschermingsregime Andere soorten

Bunzing, wezel, hermelijn

Het verspreidingsgebied van bunzing (*Mustela putorius*), hermelijn (*Mustela erminea*) en wezel (*Mustela nivalis*) beslaat vrijwel geheel Nederland. Alle drie soorten hebben een voorkeur voor half open, structuurrijke gebieden, en zijn daarbij afhankelijk van voldoende dekking. De kleine marterachtigen hebben hun verblijf in holen, zoals oude holen van konijnen, dassen en vossen (bunzing) en oude mollen- en muizenholletjes (wezel, hermelijn), maar verblijven overdag ook wel in rustige, begroeide delen.

Voor bunzing, hermelijn en wezel zijn meerdere waarnemingen bekend in de wijde omgeving van de delen van het plangebied (NDFF). De meeste waarnemingen betreffen bunzingen in de polders en verkeersslachtoffers langs wegen rondom Steenberg.

Het plangebied omvat woningen in de bebouwde kom. De meeste woningen hebben een kleine, grotendeels verharde tuin. In het plangebied zijn geen sporen van hermelijn, wezel en/of bunzing gedaan, zoals uitwerpselen, wissels, prooiresten en krabsporen. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen (aanwijzingen voor) holen van das, konijn en vos aangetroffen, maar muizenholletjes kunnen niet worden uitgesloten in het plangebied. Gelet op het vrijwel geheel ontbreken van dekking in de vorm van bijvoorbeeld ruig grasland, waterkanten, struweel of bos, de aanwezigheid van versturende werking van mensen en hun huisdieren (met name katten), kan de aanwezigheid van (essentiële functies voor) hermelijn en wezel worden uitgesloten. Bunzing lijkt minder gevoelig voor menselijke verstoring en huiskatten. Daarom kunnen

eventuele ruigere delen in of nabij het plangebied geschikt zijn als onderdeel van het leefgebied van bunzing. Verblijfplaatsen van bunzing worden hier echter niet verwacht. De aanwezigheid van leefgebied van bunzing kan daarmee niet worden uitgesloten.

Steenmarter

Het plangebied ligt buiten het bekende verspreidingsgebied van steenmarter (*Martes foina*), maar er worden verspreid in het westen van het land ook steenmarters aangetroffen. Steenmarters hebben een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw met oude schuren, heggen en geriefbosjes. In gebouwen dienen beschutte plekken als zolders, kruipruimtes, spouwmuren en ruimten onder dakpannen en schuren als verblijven. Binnen het territorium gebruiken ze echter ook tientallen schuilplekken in boomholtes, takkenhopen en struweel om te rusten of tijdelijk te verblijven.

Uit de omgeving van de delen van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van steenmarter (NDFF). Tijdens het veldbezoek zijn ook geen sporen van steenmarter gevonden, zoals vraatsporen, uitwerpselen, wissels en krabsporen. De woningen in het plangebied bieden geen toegang tot beschutte plekken in de woningen, zoals zolders en schuren vanwege het ontbreken van geschikte gaten en locaties. Door de ligging in de bebouwde kom vormt het plangebied daarbij in het algemeen geen geschikt foerageer- en voortplantingsgebied voor de steenmarter vanwege veel verharding en veel verstoring door mensen en huiskatten. Zodoende is de aanwezigheid van voortplantingsplaatsen en leefgebied van steenmarter niet aannemelijk.

Boommarter

Het plangebied ligt binnen het bekende verspreidingsgebied van boommarter (*Martes martes*). Boommarters zijn echte bosbewoners die voorkomen in allerlei typen en leeftijden bos. Ze verblijven in allerlei holten, zoals boomholten, konijnen-, vossen- en dassenhopen, maar het verblijf waar de jongen opgroeien is bijna altijd een boomholte.

Het plangebied omvat woningen en hun tuinen; het plangebied omvat geen bomen. In de ruime omgeving van Putte zijn waarnemingen bekend van boommarter, ook van nestholten. Nabij Steenmarter zijn ook waarnemingen van boommarter gedaan met een cameraval, in de krekens langs het Volkerak op de Dintelse Gorzen (NDFF). Tijdens het veldbezoek zijn ook geen sporen van boommarter aangetroffen, zoals sporen, krabsporen of vraatsporen. Daarmee is de aanwezigheid van boommarter uit te sluiten.

Das

Het plangebied ligt op de grens van het bekende verspreidingsgebied van das (*Meles meles*). In de krekens ten noorden van Heensche Molen, nabij Steenberg, zijn dassen bekend (NDFF). Gezien de ligging van het plangebied en de grotendeels verharde situatie, waarmee het habitat binnen het plangebied niet voldoet aan de habitateisen voor das. De aanwezigheid van de das kan redelijkerwijs worden uitgesloten.

4.9 Overige zoogdieren

Beschermingsregime Habitatrichtlijn

Wilde kat, lynx en wolf

Roofdieren die onder de Habitatrichtlijn vallen betreffen slechts zelden in Limburgse bossen waargenomen soorten zoals wilde kat (*Felis silvestris*) en lynx (*Lynx lynx*). Het verspreidingsgebied van wolf (*Canis lupus*) beperkt zich tot een vestiging op de Hoge Veluwe en wordt verder in Nederland slechts zwervend aangetroffen. Daarom kan worden gesteld dat binnen het plangebied deze soorten niet voorkomen.

Zeezoogdieren

Er zijn 21 soorten walvisachtigen beschermd binnen de habitatrichtlijn. Dit zijn zeezoogdieren die logischerwijs niet in het plangebied voorkomen.

Beschermingsregime Andere soorten

Grote hoefdieren

Het plangebied ligt binnen/buiten het verspreidingsgebied van wild zwijn (*Sus scrofa*), damhert (*Dama dama*) en edelhert (*Cervus elaphus*). Deze soorten worden ook zwervend en/of niet-wild aangetroffen in o.a. Noord-Brabant. Voor edelhert geldt een nul-stand-beheer; dieren buiten de aangewezen gebieden Veluwe, Oostvaardersplassen en Weeterbos worden niet geduld en afgeschoten. Het plangebied en de omgeving zijn niet geschikt voor wild zwijn vanwege het ontbreken van grote opstanden eiken- en beukenbos. In de ruime omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen van deze soorten doorgegeven (NDFF). Gezien het ontbreken van waarnemingen en de ligging van het plangebied in de bebouwde kom, is de aanwezigheid van de bovenstaande soorten uit te sluiten.

Door de aanwezigheid van grasland en bosranden kan ree (*Capreolus capreolus*) in het plangebied voorkomen. Deze soort is door de provincie Noord-Brabant voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Haas, konijn, egel, vos en ree

Haas (*Lepus europaeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*), egel (*Erinaceus europaeus*), vos (*Vulpes vulpes*) en ree (*Capreolus capreolus*) zijn door de provincie Zeeland voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

4.10 Reptielen

Het plangebied ligt buiten het bekende verspreidingsgebied van de reptielsoorten muurhagedis (*Podarcis muralis*), zandhagedis (*Lacerta agilis*), adder (*Vipera berus*) en ringslang (*Natrix natrix*)

Het plangebied ligt binnen van het verspreidingsgebied van gladde slang (*Coronella austriaca*) en levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*), en op de rand van het verspreidingsgebied van hazelworm (*Anguis fragilis*). Deze soorten een voorkeur voor landschapselementen met schrale, halfopen vegetatie (met name heide) waarin genoeg beschutting aanwezig is in de vorm van strooisel, dood hout en stenen. Verder dienen er ook genoeg plekjes te zijn om te kunnen zonnen. Gladde slang, levendbarende hagedis komen voor in de heidegebieden en vennen ten noorden van Putte en levendbarende hagedis komt in lage aantallen voor ten zuiden van Steenberg (NDFF). Het plangebied bestaat uit woningen en tuinen. De

vereiste biotopen voor reptielen ontbreken in het plangebied. Zodoende kan het voorkomen van beschermde reptielensoorten in het plangebied uitgesloten worden.

4.11 Amfibieën

In het plangebied is geen open water aanwezig. Het plangebied is dan ook niet geschikt voor de voortplanting van amfibieën.

Het plangebied ligt (ver) buiten het verspreidingsgebied van boomkikker (*Hyla arborea*), knoflookpad (*Pleobates fuscus*), geelbuikvuurpad (*Bombina variegata*), vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*) en vuursalamander (*Salamandra salamandra*). Het voorkomen van deze soorten is uitgesloten voor het plangebied.

Het plangebied ligt op de rand van het verspreidingsgebied van kamsalamander (*Triturus cristatus*) en knoflookpad (*Pelobates fuscus*). Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van Alpenwatersalamander (*Ichthyosaura alpestris*), heikikker (*Rana arvalis*), poelkikker (*Pelophylax lessonae*), rugstreeppad (*Bufo calamita*) en vinpootsalamander (*Lissotriton helveticus*).

In de omgeving van Steenberghe zijn waarnemingen van alpenwatersalamander en waarnemingen van (roepende) rugstreeppad gedaan (NDFF). Ten noorden van Putte op de Kalmthoutse heide komen alpenwatersalamander, heikikker, kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad en vinpootsalamander voor. Aan de oostrand van Putte zijn ook vinpootsalamanders en voortplanting van alpenwatersalamander vastgesteld (NDFF). Rugstreeppad overwintert ook in rul zand van funderingen langs woningen in bebouwd gebied. Mogelijk zijn de kieren langs de funderingen van de woningen in het plangebied daarmee geschikt als landhabitat en winterplek van rugstreeppad. In de eventuele ruigere delen in of nabij het plangebied kunnen gebruikt worden als winterhabitat voor alpenwatersalamander en/of vinpootsalamander. De aanwezigheid van winterhabitat van rugstreeppad, vinpootsalamander en alpenwatersalamander kan daarmee niet worden uitgesloten.

Overige amfibieën-soorten

De kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*), gewone pad (*Bufo bufo*), bruine kikker (*Rana temporaria*), bastaardkikker (*Pelophylax kl. esculentus*) en meerkikker (*Pelophylax ridibundus*) zijn door de provincie Noord-Brabant voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

4.12 Vissen

In het plangebied is geen open water aanwezig. De aanwezigheid van vissen is dan ook uitgesloten.

4.13 Vlinders en libellen

Het plangebied ligt in stedelijk gebied, en in het plangebied komen geen voedselarme wateren of vegetaties voor die geschikt zijn als leefgebied voor het merendeel van de beschermde libellen en dagvlinders. In de omgeving komen enkele beschermde soorten voor, te weten gevleete witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*), grote vos (*Nymphalis polychloros*), grote weerschijnvlinder (*Apatura iris*) en kleine ijsvogelvlinder

(*Limenitis camilla*). Deze soorten zijn afhankelijk van water (gevlekte witsnuitlibel) en vochtige bossen, wilgenbroeksbossen en bosranden (de genoemde vlindersoorten). De waardplanten (waar de rupsen van leven) zijn met name wilg, iep en kamperfoelie. In het plangebied zijn dergelijke habitats echter niet aanwezig, gezien het ontbreken van de betreffende waardplant en/of het habitat. De aanwezigheid beschermde libellen en dagvlinders kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

4.14 Overige ongewervelden

De overige soorten beschermde ongewervelden komen niet voor in het plangebied, omdat de specifieke biotopen in de stedelijke omgeving van het plangebied ontbreken of het plangebied ver buiten het bekende verspreidingsgebied van deze soorten ligt.

4.15 Samenvatting resultaten

Van de onderstaande resultaten worden in hoofdstuk 5 getoetst of de ingreep negatieve effecten heeft en of deze effecten in strijd zijn met de Wet natuurbescherming.

Beschermde gebieden

Een aantal delen van het plangebied ligt op korte afstand van een Natura 2000-gebied. De delen van het plangebied in Putte liggen op 290m van het Vogelrichtlijndeel en 970m van het Habitatrichtlijndeel van het Natura 2000-gebied 'Brabantse Wal'. De afstand tot van het plangebied tot overige Natura 2000-gebieden is 10 km tot het Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeflinghe' en circa 9 km tot Natura 2000-gebied en circa 5 km tot Natura 2000-gebieden de 'Oosterschelde' en 'Krommer-Volkerak'.

NNN

Het plangebied ligt niet in het NNN (NNB). In de provincie Noord-Brabant geldt echter dat externe werking op het NNN dient te worden getoetst.

Houtopstanden

Bescherming van houtopstanden is niet van toepassing.

Beschermde soorten

In onderstaande tabel zijn de soorten of soortgroepen weergegeven die in het plangebied aanwezig zijn of hun aanwezigheid kan niet worden uitgesloten.

Tabel 3. Soort(groepen) (potentieel) aanwezig (X) met functie en beschermingsregime: VR= Vogelrichtlijn, HR= Habitatrichtlijn, AS= Andere Soorten

Soort/soortgroep	Functie	Aanwezig	Mogelijk aanwezig	Beschermings-regime
Huismus	Jaarrond beschermd nest		X	VR
Gierzwaluw	Jaarrond beschermd nest		X	VR
Algemene broedvogels	Leefgebied, nesten		X	VR
Vleermuizen (zie Tabel 4)	Verblijfplaatsen, vliegroute, foerageergebied		X	HR

Bunzing	Leefgebied	X	AS
Rugstreeppad	Winterverblijf	X	HR
Vinpootsalamander	Winterverblijf	X	AS
Alpenwatersalamander	Winterverblijf	X	AS

Tabel 4. Potentieel aanwezige vleermuissoorten en functies in het plangebied.

Soort	Verblijfplaats functie				Andere functie	
	Zomer	Kraam	Paar	Winter	Vliegroute	Foerageer- gebied
gewone dwergvleermuis	X	X	X	X	X	X
ruige dwergvleermuis	X		X	X	X	X
kleine dwergvleermuis	X	X	X		X	X
laatvlieger	X	X	X		X	X
Rosse vleermuis	X					X
gewone grootoorvleermuis	X	X	X		X	X
meervleermuis	X	X			X	

5. Effectbeoordeling en toetsing

Op grond van de resultaten van het veldbezoek en het literatuuronderzoek wordt in dit hoofdstuk beoordeeld wat de verwachte effecten van de ingreep zijn op beschermde gebieden, houtopstanden en soorten. Negatieve effecten worden vervolgens getoetst aan de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Afrondend geeft de toetsing aan of een aangepaste werkwijze, aanvullend onderzoek dan wel een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is vereist.

5.1 Natura 2000 gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is 'Brabantse Wal'. De delen van het plangebied in Putte liggen op 290 meter van het Vogelrichtlijndeel en 970 meter van het Habitatrichtlijndeel van het Natura 2000-gebied 'Brabantse Wal'. De delen van het plangebied in Putte liggen tevens op 10 km van het Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe' en de delen van het plangebied in Steenbergse liggen op respectievelijk circa 9 kilometer en circa 5 kilometer van de Natura 2000-gebieden 'Oosterschelde' en 'Krammer-Volkerak'.

Door de ligging van het plangebied in de bebouwde kom en de aanwezigheid van bebouwing en wegen tussen het plangebied en het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn negatieve effecten door geluidsverstoring of visuele verstoring als gevolg van de ingreep op Natura 2000-gebieden uitgesloten. De realisatiefase veroorzaakt stikstofuitstoot door het gebruik door het (beperkt) gebruik van machines en door woonwerk-verkeer. Een aanvullende toetsing met een AERIUS-berekening om de stikstofdepositie te berekenen is daarom nodig.

5.2 Natuur Netwerk Nederland

Het plangebied ligt buiten het NNN. In de provincie Noord-Brabant geldt echter een toetsing aan externe werking. Daarom dient voor de werkzaamheden die op korte afstand van het NNN liggen, getoetst te worden of de ingreep negatieve effecten heeft op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN. Deze toetsing maakt geen deel uit van deze rapportage en dient in een separate notitie uitgewerkt te worden.

5.3 Vogels

Beschermingsregime Vogelrichtlijn: vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 4)

Binnen diverse delen het plangebied zijn jaarrond beschermde nesten huismus en gierzwaluw te verwachten. De ingreep omvat het renoveren dan wel het slopen van de woningen, waarna nieuwbouw plaatsvindt. Bij beide types werkzaamheden gaan nesten verloren. Indien werkzaamheden worden uitgevoerd terwijl er vogels op of in het nest zijn, kunnen ook vogels worden gedood en/of verwond door de werkzaamheden. Beide types werkzaamheden kunnen daarmee leiden tot een overtreding van art. 3.1 lid 1, 2 en 4 van de Wet natuurbescherming. In Bijlage 2 is per adres weergegeven of de ingreep een negatief effect heeft op de mogelijk aanwezige nesten van huismus en gierzwaluw.

Beschermingsregime Vogelrichtlijn: vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 5)

In delen van het plangebied die geschikt zijn voor huismus en/of gierzwaluw, worden ook broedgevallen van spreeuw verwacht. De ingreep omvat het renoveren danwel het slopen van de woningen, waarna nieuwbouw plaatsvindt. Bij beide types werkzaamheden gaan nesten verloren. Indien werkzaamheden worden uitgevoerd terwijl er vogels op of in het nest zijn, kunnen ook vogels worden gedood en/of verwond door de werkzaamheden. Beide types werkzaamheden kunnen daarmee leiden tot een overtreding van art. 3.1 lid 1 en 2 van de Wet natuurbescherming. In Bijlage 2 is weergegeven per adres weergegeven of de ingreep een negatief effect heeft op de mogelijk aanwezige nesten van spreeuw, via de potentie van huismus en/of gierzwaluw.

De nesten van spreeuw zijn beschermd onder cat. 5; dat wil zeggen dat de nesten van deze soort ook jaarrond beschermd kunnen worden als daar ecologische redenen voor zijn. Voor de spreeuw geldt dat in de omgeving van de delen van het plangebied voldoende vergelijkbare woningen aanwezig zijn om het verlies van eventueel aanwezige nesten op te vangen. De nesten van spreeuw worden daarom niet als jaarrond beschermd beschouwd.

Beschermingsregime Vogelrichtlijn: overige vogels

In het plangebied broeden mogelijk algemene broedvogels, zoals kauw in de schoorstenen en merel, winterkoning en heggemus in de tuinen. Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd tijdens het broedseizoen kan dit leiden tot het doden en/of verwonden van dieren en/of het verlaten van nesten met eieren of jongen en brengen de functionaliteit van de nesten in gevaar en zijn een overtreding van artikel 3.1 lid 1 en 2 Wet natuurbescherming.

Werken buiten het broedseizoen voorkomt overtreding. Het broedseizoen loopt in stedelijk gebied globaal van 15 maart tot 15 juli, afhankelijk van weersomstandigheden en de soorten.

5.4 Vleermuizen

Uit de resultaten blijkt dat er verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes van diverse soorten vleermuizen in het plangebied worden verwacht. De ingreep omvat het renoveren danwel het slopen van de woningen, waarna nieuwbouw plaatsvindt. Door de ingreep verdwijnen verblijfplaatsen van vleermuizen. Als er ten tijde van de werkzaamheden vleermuizen in de gebouwen aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden ook leiden tot het doden of verwonden van dieren. Beide types werkzaamheden kunnen daarmee leiden tot een overtreding van artikel 3.5 lid 1, 2 en 4 van de Wet natuurbescherming.

In Tabel 5 is weergegeven op welke potentieel voorkomende combinatie van soorten en functies binnen het plangebied mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn. In Bijlage 2 is per adres weergegeven of de ingreep effect heeft op de mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen.

Tabel 5. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies (aangeduid met x). Groen **X** = geen effect te verwachten, rood **X** = negatief effect niet uitgesloten. - = functie niet verwacht.

Soorten	Verblijfplaats functies			Andere functies		
	Zomer	Kraam	Paar	Winter	Vliegroute	Foerageergebied
gewone dwergvleermuis	X	X	X	X	X	X
ruige dwergvleermuis	X	-	X	X	X	X
kleine dwergvleermuis	X	X	X	-	X	X
laatvlieger	X	X	X	-	X	X
gewone grootoorvleermuis	X	X	X	-	X	X
meervleermuis	X	X	-	-	X	-

5.5 Rugstreeppad

Uit de resultaten blijkt dat de kieren langs de funderingen van de woningen mogelijk geschikt zijn als overwinterplek van rugstreeppad. De ingreep omvat het renoveren danwel het slopen van de woningen, waarna nieuwbouw plaatsvindt. Beide types werkzaamheden leiden tot het vernietigen van de overwinterplekken van rugstreeppad. Echter doordat de woningen behouden blijven (bij renovatie) of worden teruggebouwd, blijft overwinterhabitat in het plangebied aanwezig. Daarmee leidt geen van de types werkzaamheden tot het vernietigen van de verblijfplaats van rugstreeppad als bedoeld in de Wet natuurbescherming.

Wanneer dieren aanwezig zijn tijdens de werkzaamheden, kunnen ook rugstreeppadden worden gedood en/of verwond tijdens het werk. Beide types werkzaamheden kunnen daarmee leiden tot een overtreding van artikel 3.5 lid 1 en 2 van de Wet natuurbescherming.

5.6 Alpenwatersalamander en vinpootsalamander

Uit de resultaten blijkt dat de kieren langs de funderingen van de woningen in Steenberghe mogelijk geschikt zijn als overwinterplek van rugstreeppad. Ruigere delen van tuinen en de omgeving van Putte kunnen mogelijk dienen als winterverblijfplaats van alpenwatersalamander en vinpootsalamander. De ingreep omvat het renoveren danwel het slopen van de woningen, waarna nieuwbouw plaatsvindt.

Beide types werkzaamheden leiden tot het vernietigen van de overwinterplekken van rugstreeppad. Echter doordat de woningen behouden blijven (bij renovatie) of worden teruggebouwd, blijft overwinterhabitat in het plangebied aanwezig. Daarmee leidt geen van de types werkzaamheden tot het vernietigen van de verblijfplaats van rugstreeppad als bedoeld in de Wet natuurbescherming.

Wanneer dieren aanwezig zijn tijdens de werkzaamheden, kunnen ook alpenwatersalamanders en vinpootsalamanders worden gedood en/of verwond tijdens het werk. Beide type werkzaamheden kunnen daarmee leiden tot een overtreding van artikel 3.5 lid 1 en 2 van de Wet natuurbescherming.

5.7 Overige soortgroepen

Uit de resultaten blijkt dat de aanwezigheid van beschermde soorten uit de soortgroepen planten, reptielen, amfibieën, vissen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep leidt derhalve niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor deze soorten.

5.8 Samenvatting effectbeoordeling

Uit de effectbeoordeling volgt voor welke gebieden/houtopstanden en/of soorten/soortgroepen de ingreep wel of geen negatieve effecten heeft op beschermde soorten. In onderstaande tabellen is aangegeven of er negatieve effecten zijn en of de effecten en daarmee de overtredingen zijn te voorkomen door middel van aangepaste werkwijze (met Ja aangegeven).

Gebieds- bescherming	Functie	Effecten tgv ingreep	Overtreding Wnb	Vervolgstappen
N2000		Ja, stikstof	VR	Ja, nader onderzoek
Natuurnetwerk Nederland		mogelijk		

Tabel 6 Samenvatting effectbeoordeling en overtreding van Wet natuurbescherming (Wnb). VR= Vogelrichtlijn, HR= Habitatrictlijn, AS= Andere Soorten.

Soort/ soortgroep	Functie	Effecten tgv ingreep	Overtreding Wnb	Vervolgstappen
Algemene broedvogels	Leefgebied, nesten	ja	Ja, VR	Ja, nader onderzoek
Vogels	Jaarrond beschermde nesten	mogelijk		
Planten	Standplaats		AS	Ja
Vleermuizen	Vliegroute, foerageergebied	mogelijk	HR	Nvt
Alpenwater- salamander	Leefgebied	mogelijk	AS	Werken conform ecologisch werkprotocol
Vinpootsalamander	Leefgebied	mogelijk	AS	Werken conform ecologisch werkprotocol

6. Conclusies en vervolgstappen

6.1 Beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN)

De ingreep leidt niet tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in Natura 2000-gebieden en heeft ook geen significant verstorend effect op de soorten waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen.

De ingreep vindt niet plaats binnen het NNN. Hierdoor is het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur niet van toepassing.

Nadere toetsing aan Natura 2000 en/of NNN is niet nodig.

6.2 Houtopstanden

Omdat er geen bomen worden gekapt is de bescherming van houtopstanden niet aan de orde.

6.3 Vogels

Vogels zijn beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn. In het plangebied zijn de volgende vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd waargenomen of te verwachten: huismus en gierzwaluw.

Dit betekent dat er nader onderzoek gedaan moet worden naar huismus en gierzwaluw.

Voor de andere mogelijk aanwezige soorten broedvogels geldt dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden. Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot het verlaten van nesten met eieren of jongen en brengen de functionaliteit van de nesten in gevaar en zijn een overtreding van de Wet natuurbescherming, artikel 3.1, lid 1 en 2. Voor het broedseizoen stelt de wet geen vaste begin- of einddatum. Normaal gesproken loopt het broedseizoen voor de meeste vogelsoorten van 15 maart tot 15 juli.

Wanneer niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden, moet het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een deskundige op het gebied van beschermde soorten onderzocht worden op de aanwezigheid van broedgevallen. Ook is het dan aan te raden het aanwezige snoeiafval en de vegetatie binnen het werkterrein (ruim) voor het broedseizoen te verwijderen, om de kans op broedgevallen binnen het plangebied te beperken.

Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van broedende vogels.

6.4 Vleermuizen

Vleermuizen zijn beschermd volgens het Beschermingsregime Habitatrichtlijn. Binnen het plangebied hebben enkele gebouwbewonende vleermuissoorten mogelijk hun vaste rust- en/of verblijfplaats in het gebouw/boom. Daarom is het noodzakelijk aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van deze vleermuissoorten in het plangebied te verrichten. Het verdient aanbeveling dit aanvullende onderzoek uit te voeren volgens het Vleermuisprotocol 2017 van het Netwerk Groene Bureau's.

Het Vleermuisprotocol geeft invulling aan de onderzoeksverplichting voortkomend uit de Wet natuurbescherming. Aanvullend vleermuisonderzoek houdt in dat er drie bezoeken in de periode 15 mei t/m 15 juli (twee direct na zonsondergang en een direct voor zonsopkomst) en twee bezoeken in periode 15 augustus t/m 1 oktober (ruim na zonsondergang en ruim voor zonsopkomst) aan het plangebied gebracht dienen te worden. Deze bezoeken moeten met behulp van een *heterodyne* batdetector met *time expansion* uitgevoerd worden.

6.5 Samenvatting

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de overtredingen van de Wet natuurbeheer ten gevolge van de ingreep en welke vervolgstappen nodig zijn voordat met de ingreep/werkzaamheden begonnen kan worden.

Onderdeel	Overtreding van Wnb	Vervolgstappen	Ontheffing aanvragen
Natura 2000	art 2.7, lid 2	Voortoets met Aeries-berekening	Mogelijk
NNN – externe werking	-	NNN toetsing	Mogelijk
Huisemus	VR art 3.1, lid 1, 2 en 4	Soortgericht onderzoek	Mogelijk
Gierzwaluw	VR art 3.1, lid 1, 2 en 4	Soortgericht onderzoek	Mogelijk
Spreeuw	VR art 3.1, lid 1 en 2	Werken buiten broedseizoen	Nee
Huiszwaluw	VR art 3.1, lid 1 en 2	Werken buiten broedseizoen	Nee
Algemene broedvogels	VR art 3.1, lid 1, 2 en 4	Werken buiten broedseizoen	Nee
Vleermuizen	HR, art 3.5, lid 1, 2 en 4	Soortgericht onderzoek	Mogelijk
Rugstreeppad	HR, art 3.5 lid 1 en 2	Mitigerende maatregelen nemen	Nee
Alpenwatersalamander	HR, art 3.5 lid 1 en 2	Mitigerende maatregelen nemen	Nee
Vinpootsalamander	HR, art 3.5 lid 1 en 2	Mitigerende maatregelen nemen	Nee

7. Literatuur en bronnen

7.1 Soortengroepen

Amfibieën, vissen en reptielen

- BIJ12, 2017, Kennisdocument Heikikker, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Kamsalamander, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Levendbarende hagedis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Poelkikker, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Rugstreeppad, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Zandhagedis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Grote modderkruiper, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- Brouwer, T., M. Dorenbosch, R. van Eekelen & J. Spier, 2010. Vissenatlas Noord-Brabant. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Creemers, C.M. & J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- www.ravon.nl

Zoogdieren

- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Rosse vleermuis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Watervleermuis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Bever, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Das, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Noordse woelmuis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Dietz, C., A. Kiefer, 2017. Veldgids Vleermuizen van Europa. Alle soorten van Europa. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman, 2011. Cursus vleermuizen en planologie. Cursusmap, Zoogdierverseniging.
- Regelink, J.R. & T. Bosch, 2007. Grote bosmuis in Winterswijk. Zoogdier 18 (2): 23.
- www.zoogdierverseniging.nl

Planten en vegetatie

- Floron, 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- www.floron.nl

Insecten en ongewervelden

- www.vlinderstichting.nl
- www.eis-nederland.nl
-

Vogels

- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Roek, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Steenuil, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Buizerd, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Kerkuil, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- www.sovon.nl

7.2 Methoden, databanken, wetgeving

- www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen
- www.ndff-ecogrid.nl
- www.telmee.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.minez.nederlandsesoorten.nl/zoeken-naar-soort
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx
- www.ruimtelijkeplannen.nl

7.3 Project gerelateerde bronnen

Bijlage 1. Foto-impressie plangebied

Doktersdreefje, Steenberg.

Gommarusvelden, Steenbergen.

Noordwal, Steenbergen.

Oostdam, Steenberg.

Sint Ontcommerstraat, Steenberg.

Ravelijnstraat, Steenbergen.

Stadshillen, Steenbergen.

Postbaan, Putte.

Will van Hooijdonkstraat.

Bijlage 2. Samenvatting resultaat per adres

Straatnaam	Nr.	Woonkern	Reno	BG20	Sloop	BG20	Potentie
Doktersdreefje	11	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP GZW
Doktersdreefje	13	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP GZW
Doktersdreefje	15	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP GZW HM
Doktersdreefje	3	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP GZW HM
Doktersdreefje	5	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP GZW
Doktersdreefje	7	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP GZW
Doktersdreefje	9	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP GZW
Gummarusvelden	1	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	10	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	11	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	12	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	13	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	14	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	15	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	16	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	17	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	19	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	2	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	21	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	23	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	25	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	27	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	29	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	3	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	31	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	33	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	35	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	37	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	39	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	4	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	41	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	43	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	5	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	6	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	7	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	8	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Gummarusvelden	9	Steenbergen	-	2024			VLR-K VLR-ZP
Noordwal	30	Steenbergen	-	2023			VLR-K VLR-ZP
Noordwal	32	Steenbergen	-	2023			VLR-K VLR-ZP
Noordwal	34	Steenbergen	-	2023			VLR-K VLR-ZP
Noordwal	36	Steenbergen	-	2023			VLR-K VLR-ZP
Oostdam	21	Steenbergen	-	2023			VLR-K VLR-ZP GZW HM

Oostdam	23	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP GZW
Oostdam	25	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP GZW
Oostdam	27	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP GZW
Oostdam	29	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP GZW
Oostdam	31	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP GZW
Oostdam	33	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP GZW
Oostdam	35	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP
Oostdam	37	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP
Oostdam	39	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP
Oostdam	41	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP
Oostdam	43	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Oostdam	53	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP GZW HM
Oostdam	55	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP GZW
Oostdam	57	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP GZW
Oostdam	59	Steenbergen	-	2023	VLR-K VLR-ZP GZW HM
Sint Ontcommerstraat	24	Steenbergen	2024	-	VLR-ZP
Sint Ontcommerstraat	26	Steenbergen	2024	-	VLR-ZP
Sint Ontcommerstraat	28	Steenbergen	2024	-	VLR-ZP
Sint Ontcommerstraat	30	Steenbergen	2024	-	VLR-ZP
Sint Ontcommerstraat	32	Steenbergen	2024	-	VLR-ZP
Sint Ontcommerstraat	34	Steenbergen	2024	-	VLR-ZP
Sint Ontcommerstraat	36	Steenbergen	2024	-	VLR-K VLR-ZP
Postbaan	27	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP HM
Postbaan	29	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP HM
Postbaan	31	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP HM
Postbaan	33	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP HM
Postbaan	35	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP HM
Postbaan	37	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP HM
Postbaan	39	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP HM
Postbaan	41	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP HM
Postbaan	43	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP HM
Postbaan	45	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP HM
Postbaan	47	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP HM
Postbaan	49	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP HM
Zr Will van Hooijdonkstraat	10	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP GZW
Zr Will van Hooijdonkstraat	12	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP GZW
Zr Will van Hooijdonkstraat	14	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP GZW
Zr Will van Hooijdonkstraat	16	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP GZW
Zr Will van Hooijdonkstraat	18	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP GZW
Zr Will van Hooijdonkstraat	4	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP GZW
Zr Will van Hooijdonkstraat	6	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP GZW
Zr Will van Hooijdonkstraat	8	Putte	-	2022	VLR-K VLR-ZP GZW

Extra adressen:

Stadshillen	1	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP GZW HM
Stadshillen	2			VLR-K VLR-ZP GZW HM
Stadshillen	3	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Stadshillen	4	Steenbergen	2023	VLR-ZP HM
Stadshillen	5	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Stadshillen	6	Steenbergen	2023	HM
Stadshillen	7	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Stadshillen	8	Steenbergen	2023	HM
Stadshillen	9	Steenbergen	2023	VLR-ZP HM
Stadshillen	10			HM
Stadshillen	11	Steenbergen	2023	VLR-ZP HM
Stadshillen	13	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP GZW HM
Stadshillen	14			HM
Stadshillen	15	Steenbergen	2023	HM
Stadshillen	17	Steenbergen	2023	VLR-ZP HM
Stadshillen	19	Steenbergen	2023	HM
Stadshillen	21	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Stadshillen	23	Steenbergen	2023	VLR-ZP HM
Stadshillen	27	Steenbergen	2023	VLR-ZP HM
Stadshillen	29	Steenbergen	2023	HM
Stadshillen	31	Steenbergen	2023	VLR-ZP HM
Stadshillen	33	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Stadshillen	12	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP GZW HM
Stadshillen	16	Steenbergen	2023	HM
Stadshillen	18	Steenbergen	2023	VLR-ZP HM
Stadshillen	20	Steenbergen	2023	HM
Stadshillen	22	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP GZW HM
Ravelijnstraat	1			VLR-K VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	3	Steenbergen	2023	VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	5	Steenbergen	2023	VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	7	Steenbergen	2023	VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	9	Steenbergen	2023	VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	11	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP GZW HM
Ravelijnstraat	13	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	15			VLR-K VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	17	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	19	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	21	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	23	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP GZW HM
Ravelijnstraat	25			VLR-K VLR-ZP GZW HM

Ravelijnstraat	27	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	29	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	31	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	33	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP HM
Ravelijnstraat	35	Steenbergen	2023	VLR-K VLR-ZP GZW HM

Bijlage 3. Wet- en regelgeving

Wet natuurbescherming

Algemeen

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang (zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest zijn verdeeld over vier categorieën waarvan de nesten een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn (zie Bijlage 4).

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgend artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10. is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming (zie Bijlage 5).

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de Minister van Economische zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer de mogelijkheid om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de Minister van Economische zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

Bescherming van houtopstanden

De Wet natuurbescherming geldt voor bos en andere 'houtopstanden' zoals houtwallen, heester- en struikheiden, struwelen of beplantingen van bosplantsoenen. De Wet natuurbescherming is van toepassing als:

- de houtopstand buiten de 'bebouwde kom Wet natuurbescherming' ligt;
- de houtopstand groter is dan 10 are (1.000 m²) of het om bomen gaat in een rijbeplanting van meer dan 20 bomen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden;
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;

- bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
- zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van vriend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.

Bijlage 4. Jaarrond beschermde nesten

Het Ministerie van LNV (nu: EZ) heeft in augustus 2009 de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn aangepast. Met ingang van 26 augustus 2009 geldt een jaarronde bescherming van nestplaatsen van de soorten van categorie 1-4. Voor de soorten van categorie 5 is een inventarisatie gewenst.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Categorie
steenuil	<i>Athene noctua</i>	1
gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	2
huismus	<i>Passer domesticus</i>	2
roek	<i>Corvus frugilegus</i>	2
grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	3
kerkuil	<i>Tyto alba</i>	3
oehoe	<i>Bubo bubo</i>	3
ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	3
slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	3
boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	4
buizerd	<i>Buteo buteo</i>	4
havik	<i>Accipiter gentilis</i>	4
ransuil	<i>Asio otus</i>	4
sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	4
wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	4
zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	4
blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>	5
boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	5
bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>	5
boomklever	<i>Sitta europaea</i>	5
boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	5
bosuil	<i>Strix aluco</i>	5
brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>	5
draaihals	<i>Jynx torquilla</i>	5
eidereend	<i>Somateria mollissima</i>	5
ekster	<i>Pica pica</i>	5
gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	5
glanskop	<i>Parus palustris</i>	5
grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	5
groene specht	<i>Picus viridis</i>	5
grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	5
hop	<i>Upupa epops</i>	5
huiszwaluw	<i>Delichon urbicum</i>	5
ijsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	5
kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	5
kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>	5
koolmees	<i>Parus major</i>	5
kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>	5
oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>	5
pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	5
raaf	<i>Corvus corax</i>	5
ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>	5

spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	5
tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	5
torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	5
zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>	5
zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	5
zwarte mees	<i>Periparus ater</i>	5
zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	5
zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	5

Bijlage 5. Vrijstelling per provincie

	Wnb	Friesland	Groningen	Noord-Holland	Flevoland	Overijssel	Drenthe	Gelderland	Utrecht	Zuid-Holland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg
Zoogdieren													
Aardmuis													
Bosmuis (1)													
Bunzing						5							
Dwergmuis													
Dwergspitsmuis													
Eekhoorn													2
Egel						5							
Gewone bosspitsmuis													
Haas													
Hermelijn						5							
Huisspitsmuis (1)													
Konijn													
Molmuis													
Ondergrondse woelmuis													
Ree													
Rosse woelmuis													
Steenmarter													3
Tweekleurige bosspitsmuis													
Veldmuis (1)													
Vos													
Wezel						5							
Wild zwijn													
Woelrat													
Amfibieën													
Bastaardkikker													
Bruine kikker													
Gewone pad													
Kleine watersalamander													
Meerkikker													
Reptielen													
Hazelworm													4
Levendbarende hagedis													3

groen = vrijgesteld

oranje = niet vrijgesteld

geel = vrijgesteld met voorwaarden

1. en alg vrijstelling in/op gebouwen (Wn art 3.10 3de lid)
2. vrijgesteld in de periode maart-april en juli t/m november
3. vrijgesteld in periode 15 augustus t/m februari
4. vrijgesteld in periode juli t/m september
5. met ingang van 4de kwartaal 2019

